

14. Konečné řešení „cikánské otázky“

V tzv. osvětimském výnosu (něm. Auschwitz-Erlas) ze 16. prosince 1942 říšský vůdce SS Heinrich Himmler nařídil shromáždit „cikánské míšence, Romy-cikány a příslušníky neněmeckých cikánských kmenů balkánského původu“ v koncentračním táboře v Osvětimi.

Jako základ pro sestavení transportních seznamů posloužily údaje berlínského Výzkumného ústavu pro rasovou hygienu.

Anelise Franzová pracovala více než 20 let v Heidelbergu v továrně na lužky. V roce 1944 byla v místní nemocnici sterilizována.

Akce se neměla vztahovat na tzv. rasově čisté cikány (Sinty - německé Romy; Lallery - německé Romy žijící v českém pohraničí) a na jejich uznané míšence. Na výjimečně ušlechtilých měla být provedena sterilizace.

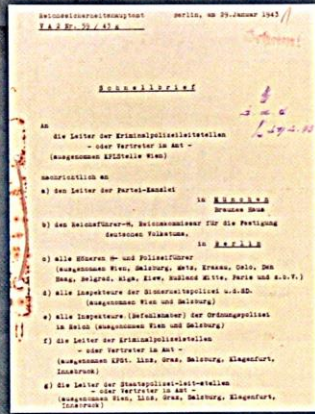
Černí Židé.
I s cikány tam, kam patří!
 Je to odedávna postach našich městěček, však a i periferií velkoměst. Někde polnice a žito, někde, ale snad každý člověk by mohl vypěstovat o jejich křídlech, loupčích, podvodcích a často i kradicích věcech. Jako všichni Ažovští tlačí se na světlem, nejouce - téměř všichni - schopní žít na pozítve a čestně práce.
 Do redakce našeho listu přišlo již mnoho dopisů, ve kterých písařské upozorňují na jejich činnost na okraji Prahy, zejména v Městě a na Kateřově, kde také odpovídá a večery vysedávají v restauracích a veselé obchodují. Přirozeně, je po cikánku...
 V Říši právě teď, 1. dubna t. r., vstupuje v platnost nařízení říšského ministra práce, podle kterého platí nyní pro cikány stejné nařízení a stejné pracovní podmínky jako pro Židy. Při tom se nečiní rozdíl mezi plynokrevnými cikány a měšci, kteří jsou jako takoví říšskými politickými zájmy zjištěni.
 Cikány nutno nahradit tam, kam svým charakterem a svým jednáním jednoho patří, totiž vedle Židů.

Černí Židé. Vlojka, 9. 4. 1942

Cikáni postavení na roveň židům.
Dojde i na „metlu venkovu“.
 Tělo se stalo platné s nás vědět, že cikáni jsou metlou venkovu. A byli již také takovými, a to jak náležitě cizinci a židovci. Proto byli cikáni v některých listech zamořovacími prostředky. Vždyt jsou cikánští lidé přece stejní jako všichni, nevědí, proč jsou cikáni. Byli také nebezpeční, jako všichni, nevědí, proč jsou cikáni. Proto cikány v některých městech a v některých částech říše, zejména v okolí Prahy, byli cikány jako takoví říšskými politickými zájmy zjištěni. Cikány nutno nahradit tam, kam svým charakterem a svým jednáním jednoho patří, totiž vedle Židů.

Dojde i na metlu venkovu. Venkov, 11. 4. 1942

Platnost tzv. osvětimského výnosu byla prováděcí směrnicí z 29. ledna 1943 rozšířena vedle Německa i na anektovaná a okupovaná území.

Spěšný dopis Hlavního úřadu říšské bezpečnosti všem vedoucím úředním kriminální policii z 29. 1. 1943 byl prováděcí směrnicí k tzv. osvětimskému výnosu Heinricha Himmlera.

15. Deportace do Osvětimi

První hromadný transport „cikánů“ dorazil do koncentračního tábora v Osvětimi II-Březince (něm. Auschwitz II-Birkenau) z Německa 26. února 1943, kdy zdejší tzv. cikánský tábor nebyl ještě zcela dokončen. Během několika dalších týdnů sem bylo dopraveno přes 10 000 Romů a Sintů z celé Evropy a nově zřízený „cikánský“ tábor byl již přeplněn. V „cikánském“ táboře v Osvětimi byli Romové a Sintové z Německa nejpočetnější skupinou vězňů. Za druhé světové války bylo vyraženo více než 15 000 německých Romů a Sintů.

Deportace Romů a Sintů z Německa do Osvětimi, Ramscheid, 1943

16. „Rasově čisti cikáni“

Zvláštní zaujetí pro otázky lidských ras se projevilo ve snaze některých nacistických vědců i politiků (např. Heinricha Himmlera) zachránit tzv. rasově čisté cikány. Za kritéria pro určení „čistých cikánů nebo míšenců“ bylo považováno:

1. celkový dojem a tělesné charakteristiky
2. příslušnost k „cikánský hovořící komunitě“
3. uznávání „cikánského zvykového práva“
4. „cikánský způsob života“
5. genealogie, na základě studia rodokmenů

Tato podrobná klasifikace však v praxi nebyla u většiny Romů a Sintů uplatněna. Mezi vědci i politiky navíc neexistovala shoda v tom, koho přesně možno uznat za „rasově čistého cikána“.

* Setření o složení cikánského obyvatelstva v Říši. Německý tisk uveřejňuje výsledky setření, jež bylo v poslední době v Říši podniknuto o původu a složení cikánského obyvatelstva. Bylo zjištěno, že všichni tak zvaní cikáni v Říši jsou míšenci nejrozličnějších stupňů. V Německu je asi jen 100 rodných původních cikánů, kteří se v posledních generacích smísili jen málo. Přes 90% všech osob považovaných za cikány, jsou míšenci. Rodokmeny 20 tisíc cikánů a cikánek, vypracované v Říši v posledních třech letech ukazují, že se cikáni míšili především s ašouálními a dle číselně méněcennými žijící. Tito míšenci budou muset být podkladem pro rasově hygienické zákonodárství a preventivní policejní opatření. Čt.

Setření... Časté slovo, 20. 6. 1942

Za „čisté cikány“ byli považováni němečtí Romové, kteří sami sebe nazývají Sintové, a tzv. Lalleři (němečtí Romové žijící v českém pohraničí, v tzv. Sudetech). Ti měli být vyjmuti z deportací, ovšem pod podmínkou sterilizace.

17. „Cikáni“ ve Wehrmachtu

Z deportací měli být vyjmuti také němečtí „cikáni“ - členové Wehrmachtu a jejich děti. Výjimka se však v překročné likvidační mašinérii nezohlednila; i tyto vysoce integrované Romy-Sinty postihl tragický osud.

Vrchní velení armády nařídilo vyloučení cikánů a cikánských míšenců z důvodu rasy už v roce 1937. Od roku 1941 začala faktické vyloučení Romů a Sintů z armády, které však neproběhlo majetkově. Mnozí byli ale svými veliteli tolerováni a část mohla sloužit v německé armádě až do roku 1943. Někteří z vyloučených obdrželi vysoká vyznamenání a byli považováni za německé válečné hrdiny. Navzdory přímluvám svých nadřízených byli nakonec všichni z armády propuštěni a deportováni do koncentračního tábora v Osvětimi.

Max Friedrich se svojí ženou Grete. Po vyloučení z Wehrmachtu byl deportován s celou svojí rodinou do Osvětimi, kde byly jeho žena a nejmladší dcera Waltraud zavražděny. On sám byl sterilizován v KT Ravensbrück a prošel také KT Sachsenhausen, odkud byl krátce před koncem války povolen na frontu a těžce zraněn minou. Synovi Alfredovi se podařil útek z pochodu smrti, jeho tři dcery byly osvozeny v koncentračním táboře Bergen-Belsen.